

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра журналістики та мовної комунікації

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Інна САВИЦЬКА
“_____” _____ 20____ р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри журналістики та
мовної комунікації
протокол №12 від 17 квітня 2025 р.
Завідувач кафедри
Світлана ХАРЧЕНКО

”РОЗГЛЯНУТО ”

Гарант ОП 06 «Журналістика»
_____ Микола Степаненко

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Журналістська майстерність»**

Галузь знань 06 Журналістика
Спеціальність 061 Журналістика
Освітня програма «Журналістика»
Гуманітарно-педагогічний факультет
Розробник: д-р філол. наук, проф. Степаненко М. І.

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни

«Журналістська майстерність»

Теоретично-практичний зміст дисципліни спрямований на формування професійних навичок журналіста, розвиток креативного мислення та вміння працювати з поліфункційною інформацією в сучасному медіасередовищі. Студенти опановують технології підготовки різножанрового журналістського контенту, учаться аналізувати тексти, працювати з джерелами, брати інтерв'ю, готувати репортажі й под. з дотриманням стандартів етики загалом та журналістської етики зокрема. Виняткову увагу увага приділено практичним завданням, що моделюють реальні ситуації в журналістиці, уможлиблюють демонстрування власного креативу. Курс органічно поєднує теоретичну базу з активною практичною діяльністю. Цей релевантно скорегований синтез сприяє розвитку медіаграмотності, критичного мислення і творчого потенціалу.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	061 Журналістика	
Освітня програма	Журналістика	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	
Семестр	1	
Лекційні заняття	30 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	год.
Самостійна робота	30 год.	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета розвивати професійні (творчі) компетентності майбутнього журналіста, поглиблено вивчати журналістські жанри та форми, журналістські тренди; осмислити вплив соціального іміджу журналіста на зміст та форму журналістського твору, розвивати вміння відстоювати авторську позицію на принципах ідейності, неупередженості, збалансованості, доцільності,

деонтології; сприяти формуванню індивідуального журналістського стилю, а також сформувати навички колективної творчої роботи.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та інноваційного характеру у сфері журналістики.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК02. Здатність планувати час та управляти ним.

ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня. ЗК09. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК06. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі журналістики у широких та/або мультидисциплінарних контекстах, за умов неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН01. Приймати ефективні рішення з проблем журналістики, у тому числі в умовах багатокритеріальності, неповних та суперечливих інформації та вимог.

ПРН02. Аналізувати та оцінювати потенційний вплив розвитку технологій на сучасний стан та розвиток журналістики.

ПРН05. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології під час створення медіапродуктів.

ПРН07. Дискутувати зі складних комунікаційних проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН10. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з організацією нових медіаустанов та інституцій

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Журналістика як особлива галузь творчої діяльності													
Тема1. Журналістика як творчий процес.	1 - 2	16	4	4			8						

Тема 2. Громадянська позиція журналіста	3	10	2	2			6						
Тема 3. Психологічні засади роботи журналіста	4 -5	16	4	4			8						
Тема 4. Цифрові технології і журналістська творчість.	6	10	2	2			6						
Разом за модулем 1		52	1 2	12			28						
Модуль 2 Журналістика як творчий процес													
Тема 5. Журналістський твір як особливий інформаційний продукт	7	8	2	2			4						
Тема 6. Пошук актуальних тем.	8	8	2	2			4						
Тема 7. Композиція журналістського твору.	9	8	2	2			4						
Тема 8. Мистецтво влучного заголовка	10	8	2	2			4						
Тема 9. Робота над фокусом журналістського матеріалу.	11	8	2	2			4						
Тема 10. Мистецтво викладу журналістського тексту	12 -13	12	4	4			4						
Тема 11. Гендер і журналістика	14	8	2	2			4						
Тема 12. Висвітлення чутливих тем у журналістських текстах	15	8	2	2			4						
Разом за модулем 2		68	1 8	18			32						
Усього годин		120	3 0	30			60						

3.Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Журналістика як творчий процес	4
2	Громадянська позиція журналіста	2
3	Психологічні засади роботи журналіста	4
4	Цифрові технології і журналістська творчість.	2
5	Журналістський твір як особливий інформаційний продукт	2
6	Пошук актуальних тем	2
7	Композиція журналістського твору	2
8	Мистецтво влучного заголовка	2

9	Робота над фокусом журналістського матеріалу.	2
10	Мистецтво викладу журналістського тексту	4
11	Гендер і журналістика	2
12	Висвітлення чутливих тем у журналістських текстах	2

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Журналістика як творчий процес	2
2	Складники творчого процесу. Україноцентризм як основа творчості українського журналіста	2
3	Громадянська позиція журналіста.	2
4	Психологічні засади роботи журналіста: соціальний імідж та редакційне амплуа журналіста	2
5	Моделі медіасприйняття та психологічні стратегії у роботі журналіста	2
6	Цифрові технології і журналістська творчість.	2
7	Журналістський твір як особливий інформаційний продукт	2
8	Пошук актуальних тем.	2
9	Композиція журналістського твору	2
10	Мистецтво влучного заголовка	2
11	Робота над фокусом журналістського матеріалу	2
12	Мистецтво влучного заголовка	2
13	Мистецтво викладу журналістського тексту: мовні особливості	2
14	Гендер і журналістика	2
15	Висвітлення чутливих тем у журналістських текстах	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Стимулювання творчого процесу: “наси́льство”, очікування натхнення, спілкування у форматі проблеми, вольові зусилля, літературна вправність, професійне самолюбство, реалізація творчих можливостей.	8
2	Формування позитивного образу українця та України в медіапросторі нашої держави і за кордоном	6
3	Харизма журналіста. Особливості драйвмислення у роботі журналіста.	8
4	Фокус професійної діяльності в сучасних умовах.	6
5	Емоційність журналістського тексту: чи є допустимі межі?	4
6	Феномен цікавого у журналістиці.	4
7	Спільне та відмінне в матеріалах для друкованих та нових медіа. Думка про читача.	4
8	Етика заголовку	4
9	Лексико-граматичні та синтаксичні особливості врізів.	4
10	Мова як засіб саморозкриття героя, ознака його особистості	4
11	Гендерний аналіз журналістського тексту	4
12	Гуманітарні комунікації.	4

7. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- співбесіда;
- реферати, есе;
- тестування;
- захист практичних робіт ;
- захист індивідуальних та командних проєктів;
- створення та захист презентацій;
- виступи на наукових заходах;
- пірінгове оцінювання, самооцінювання.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод перевернутого класу, змішаного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму;
- метод гейміфікованого навчання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Журналістика як особлива галузь творчої діяльності		

Практичне заняття 1. Журналістика як творчий процес	ПРН 1, 2, 5, 7, 10. У тому числі здобувач повинен знати особливості творчої праці журналіста, її типи, методологію, наукові погляди на природу творчості, досвід української та світової журналістики як джерела збагачення фахової майстерності, тренди журналістики, функції та обов'язки «нового», або універсального, журналіста в сучасній медіасфері, рівні творчості, відображати, оцінювати факти, події, Уміти використовувати мережу Інтернет та соціальні мережі як джерело інформації, розуміти їх роль у поширенні інформації. Уміти спілкуватися, брати участь у дискусії, суперечці, полеміці, Розуміти специфіку моделювання соціального іміджу журналіста, значення харизми діяльності журналіста. Уміти використовувати уяву та інтуїцію у процесі журналістської творчості. Розуміти специфіку конвергенції традиційних журналістських жанрів під впливом цифрових технологій. Розрізняти журналістику факту й журналістику коментаря. Знати вимоги до написання текстів в умовах гіперінформованості аудиторії засобами мови.	5
Практичне заняття 2. Складники творчого процесу. Україноцентризм як основа творчості українського журналіста		5
Практичне заняття 3. Громадянська позиція журналіста.		5
Практичне заняття 4. Психологічні засади роботи журналіста: соціальний імідж та редакційне амплуа журналіста		5
Практичне заняття 5. Моделі медіасприйняття та психологічні стратегії у роботі журналіста		5
Практичне заняття 6. Цифрові технології і журналістська творчість.		5
Самостійна робота. Стимулювання творчого процесу “наси́льство”, очікування натхнення, спілкування у форматі проблеми, вольові зусилля, літературна вправність, професійне самолюбство, реалізація творчих можливостей. Формування позитивного образу українця та України в медіапросторі нашої держави і за кордоном. Фокус професійної діяльності в сучасних умовах.		40
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Журналістика як творчий процес		

Практичне заняття 7. Журналістський твір як особливий інформаційний продукт	ПРН 1, 2, 5, 7, 10. У тому числі здобувач повинен розуміти факт як документальну основу журналістського твору, журналістський підхід до факту, факт реальний та факт відображений. Використовувати факт як аргумент і як засіб прихованого коментування. Розрізняти навмисне і ненавмисне спотворення факту. Уміти уникати фактологічних помилок, робити фактчекінг. Знати особливості конфліктів у журналістському творі, чинники, що впливають на подання, відображення конфлікту в матеріалі. Уміти наводити аргументи використовувати цитати, коментарі, фото, відео, вести полеміку в журналістському тексті. Знати поняття авторського права. Розуміти вріз (лід) як графічно чи інтонаційно виділений перший провідний абзац журналістського матеріалу. Знати види врізів (лідів), композицію врізу, лексику граматичні та синтаксичні особливості врізів. Уміти висвітлювати чутливі теми в журналістських текстах. Знати журналістські табу в умовах воєнного періоду в Україні та постконфліктних зонах. Уміти висвітлювати чутливі теми в журналістських текстах (права дитини, люди з особливими потребами, бойові дії, внутрішньо переміщені особи, люди, що постраждали внаслідок конфлікту). Знати журналістські табу в умовах воєнного періоду в Україні та постконфліктних зонах. Уміти уникати мови ворожнечі, ксенофобії, расизму, мови ненависті та наклепу.	5
Практичне заняття 8. Пошук актуальних тем.		5
Практичне заняття 9. Композиція журналістського твору		5
Практичне заняття 10. Мистецтво влучного заголовка		5
Практичне заняття 11. Робота над фокусом журналістського матеріалу		5
Практичне заняття 12. Мистецтво влучного заголовка		5
Практичне заняття 13. Мистецтво викладу журналістського тексту: мовні особливості		5
Практичне заняття 14. Гендер і журналістика		5
Практичне заняття 15. Висвітлення чутливих тем у журналістських текстах		5
Самостійна робота. Емоційність журналістського тексту: чи є допустимі межі? Феномен цікавого у журналістиці. Спільне та відмінне в матеріалах для друкованих та нових медіа. Думка про читача. Етика заголовку. Лексико-граматичні та синтаксичні особливості врізів. Мова як засіб саморозкриття героя, ознака його особистості. Гендерний аналіз журналістського тексту. Гуманітарні комунікації.		25
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- Електронний навчальний курс навчальної дисципліни <https://elearn.nubip.edu.ua/enrol/index.php?id=5135>
- Абрамович С., Волковинський О. Наукова журналістика: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. 156с.
- Досенко А. К., Погребняк І. В. Інтернет-журналістика: комунікативні маркери: навчально-методичний посібник. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020.
- Іващенко В.Л. І-24 Сучасні медіакомунікативні технології: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Видавництво “Розумники”», 2021. 192 с.
- Кузнецова О. Д. Журналістські аналітичні жанри преси: навчальний посібник. Львів: Львівська політехніка, 2023. 295 с.
- Мацишина І. В. Digital media та особистий бренд: методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти денної форми навчання (спеціальність 061 – Журналістика). Одеса: НУ «ОЮА», 2023.
- Почапська О. І. (Не)безпека в цифровому світі: навчальний посібник. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 59 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Васьківський Ю. П., Васьківська К. В. Ведення інформаційної війни як конструювання нової реальності: монографія. Boston: Primediae Launch, 2021.
2. Гадьо Н. Р. Медіастратегії Католицької Церкви в інтернеті: монографія. Львів: Простір М, 2022. 218 с.
3. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с. 7.

4. Голубев В. Лайфхак для журналіста. Як ефективно використовувати час та інформацію. Рівне: Друк Волині, 2017. 136 с.
5. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: підруч. для студ. вищ. навч. закл., які навч. за напрям. "Журналістика". 3-тє вид. Львів: ПАІС, 2008. 276 с.
6. Карпенко В. Основи редакторської майстерності. Теорія, методика, практика: підручник. Київ: Університет «Україна», 2007. 432 с.
7. Каппон, Рене Дж. Настанови журналістам Ассошіейтед Пресс: Професійний poradник / пер. з англ. А. Іщенка. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 158 с.
8. Могилянська школа журналістики .Українські медіа в умовах війни. Правові норми та досвід. Збірка статей, 2023.
9. Носке Г. Журналістика: що треба знати та вміти / Книжка для читання та підручник. Київ : Центр вільної преси, 2017. 312 с.

Додаткова:

1. Вергелес Т. Моя грішна журналістика. Львів : Аверс, 2014. 198 с.
2. Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2782-12>
3. Закон України «Про інформаційні агентства». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/74/95-ВР>
4. Закон України «Про інформацію». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2657-12>
5. Закон України «Про телебачення і радіомовлення». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3759-12>
6. Здоровега В. Й. Питання психології публіцистичної творчості. Львів, 1982.
7. Кулик В. Дискурс українських медій: ідентичності, ідеології, владні стосунки. Київ : Критика, 2010.
8. Лизанчук В. В., Кузнецова О. Д. Методи збирання і фіксації інформації в журналістиці : навч. посібник. Київ : НМК ВО при Міносвіти УРСР, 1991. 96 с.
9. Лось Й. Д. Публіцистика й тенденції розвитку світу : навч. посібн. Львів, 2008. 376 с.
10. Мелешенко О. К., Чічановський А. А., Шкляр В. І. Інформація, інформаційний. Словник термінів і понять для журналістів і політології. Київ : Грамота, 2007. 72 с.
11. Методологія моніторингу журналістських стандартів. URL : <https://imi.org.ua/monitorings/metodolohiiamonitorynhuprofesiynykh-standartiv-zhurnalistyky-i28318>
12. Скуленко М. І. Психологія пропаганди : монографія. Запоріжжя : КПУ, 2009.
13. Стівенс М. Виробництво новин: телебачення, радіо, інтернет / пер. з англ. Н. Єгоровець. Київ : Вид. дім „Києво-Могилянська академія”, 2008.

14. Федик О. С. Журналістський текст: спроба національно-онтологічної характеристики. Київ : МНК ВО, 1992. 100 с.
15. Федик О. С. Мова як духовний адекват світу (дійсності) : монографія. Львів: Місіонер, 2000. 300 с.
16. Шаповал Ю. Г. Феномен журналістики: проблеми теорії. Рівне, 2005.
17. Штротмайер Герд. Політика і мас-медіа / пер. з нім. А. Орган. Київ : Вид. дім „Києво-Могилянська академія”, 2008.

Інформаційні ресурси:

1. <https://speakukraine.net/>
2. <https://www.stopfake.org>
3. <https://onlinecorrector.com.ua/uk/>
4. Антипосібник для журналістів «Теми. Люди. Історії». URL : <http://medialab.online/news/ antyposibnyk/>
5. Матеріали всеукраїнських та регіональних ЗМІ
6. Матеріали на професійному сайті ДетекторМедіа. URL : <https://detector.media/>
7. Сайт ІМІ. URL : <https://imi.org.ua/>
8. Сайт Академії Української преси. URL : <https://www.aup.com.ua/category/library/>